

dem excloure que es tracti ja, simplement, d'una grafia per *aisí* o *así*

Difícilment es pot dubtar que en aquest tipus ACC(U)SÍ, estès fins als tres angles, en tota la massa central de la Romània, i mantingut sencer en la zona més conservadora de totes, hem de veure-hi una lleu modificació fonètica del ll. vg general ECCUM, puix que els cat *aquell, aquest, aqueix*, oc *acò*, cast-port *aque*, *aqueste, aquesse, aquello*, responen als it. cl. *quegli, questi*, sic. *chissu*, it. *quello*

No ignorem que també s'ha pensat a fer venir aquest AC- del ll ATQUE, per més que ATQUE fou sempre una conjunció copulativa, amb el sentit de 'i', 'i també'. No deixava d'haver-hi algun agafador, en certs usos secundaris, que podem documentar en el teatre llatí i en algun prosador clàssic, on el sentit d'*atque* està una mica estirat i ve amb demostratius: «sed videone ego Pamphilum cum fratre? —*Atque* is est» 'Però ¿no és Pàmfil que veig, amb son germà? —El mateix'; «*atque* ipsis commentum placet» Terenci; «vos pro libertate non summa ope nitentini? *Atque* eo vehementius quod ---», Sallusti Això només tenia el menut avançat d'estalviar-nos l'admissió d'una síncope de data romànica, puix que *ac* = *atque* ja existeix en llatí, i de fet una combinació *ac sic* es troba en la *Peregrinatio Aetheriae* com un equivalent de *igitur*: justament per això cregueren Wolfflin i Matzke (ALLG IV, 259-276; MLN IV, 437) que l'origen de tot estava en el llatí ATQUE/AC D'altres pensaven en combinacions no impossibles en llatí com *non alio modo ac sic, non aliter ac sic, non alius ac talis*

El fet és però que ni en aquelles conegudes frases (ni en aquestes) no hi havia el paper demostratiu de la partícula ECCUM, que la feia abocada naturalment a combinar-se amb els demostratius ILLE, ISTE, SIC; aglutinació, doncs, que era un postulat sense base semàntica. Per salvar-se d'aquesta objecció pensà Bourciez (*Élém de Ling Rom* etc.) a refugiar-se en el supòsit d'una confusió entre ECCUM i ATQUE, un fantàstic si bé imaginable *ACCU. (i a ell seguien Fouché, Moll, i en algun treball Rohlf, i jo mateix vacil·lava). Però fins contra aquesta combinació, més forçada, hi ha l'objecció que tanca de cop els cat. *aci, açò, allò*, els oc *ací, adv. de lloc, aicest, acel, açò* etc, venien de ECCE sense possible barreja amb ATQUE, i per tant ens mostren que tals combinacions eren innecessària imaginació d'etimologistes irreal, a qui els arbres no deixaven veure el bosc.

1 Entre les coses ben disculpables hem de mirar que Moll exageri la importància del recull i de les formes, petits solecismes locals la major part, i quasi totes recents i de minúscula importància. Ja no ho és gaire alguna explicació històrica que dóna, tan desorbitada com la de pensar que la -c de SIC s'hagi conservat en un *sík*, localíssim i recentíssim, de la seva Ciutadella. L'explicació de cap de les formes no presenta dificultats, ni val la pena de perdre temps a concretar-la més (*aixic* < *aixit* ribag, cf. *escorpi, tragit/tragi* etc) — 2 Preocupacions de professor: venia a ser un avís al jove que no es pren-

gués llicències ortogràfiques. Quant al nom, el que jo he sentit en la tradició popular de diversos llocs (almenys a Mequinensa, no tan segur a Maçanet i a Esterri) és precisament *Rondan*. En l'original de 1877, i en l'ed. de 1878, posa *Roldan* obeint al mestre, en l'ed. de 1877 *Roland*, potser fugint del retret ortogràfic de la -n. La menys acceptable, i més acastellanada, és la forma *Roldan* de MilàF; en la folk-lòrica *Rondan* ha influït la tradició popularitzada del *romance* castellà. Com que el cognom *Rutllan* i *Rullan* hi estan d'acord, la llengua literària s'ha decidit amb raó per *Rollan*, que és també la forma del fr. arcaic de la *Chançon*, i l'etimològica. — 3 Arribant, com en català, a fer-li fer quasi el paper de 'això', sobretot quan va amb un verb vicari: *vuolsi così* 'és el que hom vol, això és el que es vol', Dante (*Inf* III, 95), «poi che voi mi promettete così», *Decam.* VII, § 7, igual que en català (*si ho volem així, si m'ho prometeu així*, que en català hem dut fins a aquell en *un dia així*); cosa que ja es troba en el llatí cristià de la Vulgata: *numquam sic vidimus* (en el qual potser no fa cap falta veure una influència grega, com volia K. Sandfeld, *Spatlat Studien*, p. 139).

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS:
si s' faça, sí Déu faça, sí Déu m'ajut, sí és que, sí que, sí com, sí voler, sí fer, sí fer bé, dir que sí; senyor, sí; sí, senyor, sí certament, certes sí, sí fa, sss', perquè sí, sí que no, sí fer-se, així, aissí, així --- com ---, així com, així com aquell qui, així mateix, així poc, així mateix poc, així que, aixís, aixis que, aixís-aixís, aixins, aixina, aiximes, així mateix 'no obstant', aixiteix, si-mateix, sus-així, aixuxí, assetsuaixí, assetsuaixí --- assetsuaixí ---, aixuxí --- aixuxí ---, enaixí, sicutera, sic, aixic [n. 1], aixit [n. 1].

Sta, V. ésser *Sialisme*, derivat savi del gr. *σταλον* 'saliva'; cpt. *sialogog; sialoide* □ 1ª doc: DOrt.
 +*Siall*, V. +*sisall* (SISCAL) *Sialla*, V. *cisalla* (SISA) *Siar* 'cantar (certs ocells)', onomatopeia, V. *ciar* i *sisá*

SIBARITA, pres del ll. *sybarita*, gr. *συβαριτης* 'habitant de Síbaris, ciutat de la Magna Grècia, la gent de la qual tenia fama de donar-se a la vida lleugera i luxosa'. □ 1ª doc: Lab 1840.

DERIV.: *Sibaritisme* i *sibarític* (1868, *SLitCosta*).

+*Sibau* (?), *setí* (nota, i cf a *xibiu*) *Sibec, sibeca, sibecot*, V. *xibeca Sibella* (DAg), V. *sibilla* +*Sibena*, sembla haver designar un instrument de la mena de la xirimia o flabiol, segons un inv. ross de 1390 («3 flautes ab una *sibenau*», *InvLC*), potser resultant d'un encreuament del ll. *avena* id., amb *sirmna* (XIRIMIA) o amb *suula* (XIULAR) *Sibila*, V. *sibilla Sibilació, sibilant, sibilat, V. xular*

SIBIL LA, pres del ll. *sibylla*, gr. *σιβυλλα*, 'profetessa'. □ 1ª doc: almenys S. xv.